

Chambre des Représentants

SESSION 1985-1986

13 MAI 1986

PROPOSITION DE LOI-CADRE

visant à instaurer
une tarification progressive
de la consommation privée d'électricité

(Déposée par MM. Dutry et Dierickx)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La consommation d'électricité des ménages continue à connaître une légère croissance. Cette progression est surtout le résultat d'une politique tarifaire poussant à la consommation et d'une promotion systématique des mauvais usages de l'électricité dans le secteur domestique (usages thermiques de l'électricité, principalement le chauffage des locaux et de l'eau sanitaire). Il est dès lors probable que les producteurs d'électricité continueront à promouvoir ces usages dans les années à venir pour justifier au moins partiellement leur programme d'investissements qui se révèle de plus en plus surdimensionné. Or le chauffage électrique est une utilisation non rationnelle de l'énergie. Le rendement énergétique moyen des centrales électriques est en effet d'environ 35 % alors que celui d'une chaudière individuelle est de l'ordre de 70 %

D'autre part, la tarification de l'électricité domestique, actuellement dégressive, n'incite nullement les familles à contrôler leur consommation d'électricité, soit en luttant contre les gaspillages, soit en achetant des appareils ménagers consommant moins d'électricité.

Ce double objectif — lutte contre les usages thermiques de l'électricité (chauffage électrique, plaques de cuisson, chauffe-eau) et promotion des économies d'énergie — conduit à établir une tarification progressive de l'électricité domestique, ce que fait la présente proposition.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1985-1986

13 MEI 1986

VOORSTEL VAN KADERWET

tot invoering
van een progressief tarief
voor huishoudelijk elektriciteitsverbruik

(Ingediend door de heren Dutry en Dierickx)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het huishoudelijk elektriciteitsverbruik blijft lichtjes toenemen. Die toename is vooral het gevolg van een tarievenpolitiek die aanzet tot verbruik en van een stelselmatige promotie van verkeerd aangewende elektriciteit in het huishouden (voor verwarmingsdoeleinden, hoofdzakelijk verwarming van vertrekken en van water voor sanitaire doeleinden). Waarschijnlijk zullen de elektriciteitsproducenten dat soort elektriciteitsverbruik in de komende jaren blijven aanmoedigen om hun investeringsprogramma, dat meer en meer overdreven blijkt te zijn, althans gedeeltelijk te rechtvaardigen. Nu is elektrische verwarming een niet rationele vorm van energieverbruik. Het gemiddelde energetisch rendement van de elektriciteitscentrales ligt immers om en bij 35 %, terwijl dat van een individuele stookketel zowat 70 % bedraagt.

Nu zet het huidige degressieve elektriciteitstarief voor huishoudelijk gebruik de gezinnen er niet toe aan hun verbruik te beperken door verspillen tegen te gaan of door huishoudtoestellen te kopen die minder elektriciteit verbruiken.

Dat tweevoudige doel — strijd tegen verwarming door middel van elektriciteit (elektrische verwarming, kookplaten, waterverwarmers) en het stimuleren van de energiebesparing — kan worden bereikt door een progressief tarief voor de elektriciteit voor huishoudelijk gebruik in te voeren, wat door het onderhavige voorstel wordt beoogd.

Commentaire des articles

Article 1er

Par ménage, il y a lieu d'entendre ici la notion utilisée par l'I.N.S. pour son enquête sur le budget des ménages. Les limites des tranches tarifaires (1 500 et 3 500 kWh/an) sont justifiées par les raisons suivantes :

— la borne de 1 500 kWh non seulement favorisera les ménages modestes mais sera également d'application pour l'essentiel de la consommation des ménages qui consentiront un réel effort d'économie;

— la limite des 3 500 kWh est généralement franchie par ceux qui utilisent des équipements gaspilleurs ou à mauvais rendement énergétique (sèche-linge, chauffage électrique, etc...).

Le tarif dissuasif devient donc d'application au-delà de cette borne.

La formalisation mathématique de la tarification progressive se présente comme suit :

Le coût total de la consommation d'un ménage de 3 personnes est égal dans le cas d'une consommation :

— inférieure à 1 500 kWh/an à :

$$CT = TB_1 \times CE$$

— comprise entre 1 500 et 2 300 kWh/an à :

$$CT = (TB_1 \times 1\,500) + (TB_2 \times (CE - 1\,500))$$

— supérieure à 3 500 kWh/an à :

$$CT = (TB_1 \times 1\,500) + (TB_2 \times 2\,000) + (TB_3 \times (CE - 3\,500))$$

avec CT coût total (facturé)

TB₁ tarif de base applicable à la 1re tranche

TB₂ tarif de base applicable à la 2e tranche

TB₃ tarif de base applicable à la 3e tranche

CE consommation d'électricité (kWh/an).

L'exemple suivant permet de comprendre ce qui se passe dans le cas d'une consommation qui se partage entre le tarif de base normal (soit 1 400 kWh/an) et le tarif « heures creuses » (soit 300 kWh/an). Dans cet exemple, la facture de ce ménage de 3 personnes se montera à :

$$CT = (THC_1 \times 300) + (TB_1 \times 1\,200) + (TB_2 \times 200)$$

avec CT coût total

TB₁ tarif de base applicable à la 1re tranche

TB₂ tarif de base applicable à la 2e tranche

THC₁ tarif « heures creuses » applicable à la 1re tranche

TH₁ < TB₁.

Art. 2

La part de la consommation variable dans le total de la consommation d'électricité est très faible dans les ménages de taille inférieure ou égale à trois personnes. Il est donc justifié de leur appliquer un tarif unique. Au-delà de trois personnes cependant, le tarif doit être adapté pour tenir compte de l'accroissement de la part des consommations

Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Onder gezin moet worden verstaan het begrip dat het N.I.S. hanteert voor zijn enquête over het gezinsbudget. De grenzen van de tariefschijven (1 500 en 3 500 kWh/jaar) worden als volgt verantwoord :

— de 1 500 kWh-grens zal niet alleen voordelig uitvallen voor de minder goedge gezinnen, maar ze zal tevens toepasselijk zijn op het grootste gedeelte van het verbruik van de gezinnen die werkelijk willen besparen;

— de 3 500 kWh-grens wordt over het algemeen overschreden door hen die energieverspillende toestellen of toestellen met een slecht energetisch rendement gebruiken (droogkast, elektrische verwarming, enz...).

Boven die grens wordt het « intimidatietarief » dus toepasselijk.

De rekenkundige formule van het progressieve tarief ziet er als volgt uit :

De totale kostprijs van het verbruik van een gezin van drie personen stemt overeen met de volgende formule :

— voor een verbruik van minder dan 1 500 kWh/jaar :

$$TK = BT_1 \times EV$$

— voor een verbruik tussen 1 500 en 2 300 kWh/jaar ligt :

$$TK (BT_1 \times 1\,500) + (BT_2 \times (EV - 1\,500))$$

— voor een verbruik boven 3 500 kWh/jaar :

$$KT = (BT_1 \times 1\,500) + (BT_2 \times 2\,000) + (BT_3 \times EV - 3\,500))$$

waarbij TK staat voor totale aangerekende kostprijs

BT₁ voor basistarief voor de eerste schijf

BT₂ voor basistarief voor de tweede schijf

BT₃ voor basistarief voor de derde schijf

en EV voor elektriciteitsverbruik (kWh/jaar).

Het volgende voorbeeld maakt duidelijk hoe de berekening gebeurt in het geval van een verbruik dat gedeeltelijk onder het normale basistarief (of 1 400 kWh/jaar) en gedeeltelijk onder het « dal-urentarief » (of 300 kWh/jaar) valt. In dat geval zou de rekening van het hier bedoelde drie persoons-gezin het volgende beeld vertonen :

$$TK = (DUT_1 \times 300) + (BT_1 \times 1\,200) + (BT_2 \times 200)$$

waarbij TK staat voor totale kostprijs

BT₁ voor basistarief voor de eerste schijf

BT₂ voor basistarief voor de tweede schijf

DUT₁ voor « dal-urentarief » voor de eerste schijf

en UT₁ < BT₁.

Art. 2

Het variabele gedeelte van het verbruik in het totale elektriciteitsverbruik is erg gering in gezinnen van ten hoogste drie personen. Bijgevolg is het verantwoord voor hen een eenheidstarief toe te passen. Boven drie personen echter moet het tarief worden aangepast om rekening te houden met de toeneming van het variabele verbruik in

variables avec la taille du ménage (éclairage, volume du réfrigérateur, utilisation plus fréquente de la machine à laver,...).

Art. 3

Cette réforme de la tarification ne doit pas donner lieu à une augmentation des bénéfices des distributeurs d'électricité.

Le nouveau tarif devra donc être calculé de manière à maintenir les recettes globales à un même niveau avant et après les modifications de prix.

Art. 4

La perception d'une redevance fixe est un élément essentiel dans la dégressivité de l'actuel système de tarification puisque sa part est d'autant plus lourde que la consommation est faible. Il s'agit donc de supprimer cette redevance fixe pour l'incorporer dans le tarif de base.

Art. 5

L'instauration d'un tarif « heures creuses » applicable la nuit mais éventuellement même à certaines heures de la journée a pour but d'écarter la consommation, ce qui permet de réduire l'importance de la capacité de production totale. C'est la même raison qui conduit à supprimer le compteur appelé « exclusif-nuit » afin d'éviter de créer des pointes de consommation durant la nuit.

Art. 6

Les hausses actuelles du prix de l'électricité s'appliquent non seulement à la consommation future mais également à la consommation passée.

Il s'agit là d'une pratique injustifiable, source de profits inacceptables.

Art. 7

Quelques équipements de chauffage utilisés dans de bonnes conditions (par ex. certaines pompes à chaleur) présentent un bilan énergétique globalement positif bien qu'ils soient consommateurs d'électricité. Il s'agit là de ne pas freiner l'utilisation de telles installations en accordant des aides à l'investissement d'un montant suffisant pour compenser les coûts entraînés par le passage à une tranche tarifaire supérieure.

Art. 8

Les locataires en général et les habitants (locataires et propriétaires) de logements sociaux en particulier sont rarement responsables du choix de leur mode de chauffage. Il s'agit donc de ne pas pénaliser ceux-ci tout en incitant les propriétaires (privés ou publics) à équiper leurs immeubles d'une installation de chauffage avec un meilleur bilan énergétique dans un délai raisonnable.

verhouding tot de omvang van het gezin (verlichting, koelkastvolume, frequentie gebruik van de wasmachine,...).

Art. 3

Deze tariefhervorming mag voor de elektriciteitsverdelers niet meer winst opleveren.

Bijgevolg moet het nieuwe tarief zo worden berekend, dat de totale ontvangsten vóór en na de tariefveranderingen op hetzelfde peil blijven.

Art. 4

De inning van een vaste vergoeding is een essentieel element in het huidige degressieve tariefsysteem, aangezien het aandeel ervan des te groter wordt naarmate het verbruik geringer is. Bijgevolg moet die vaste vergoeding worden afgeschaft en in het basistarief doorberekend.

Art. 5

De invoering van een « dal-urentarief » dat 's nachts en eventueel zelfs op bepaalde uren van de dag van toepassing is, heeft tot doel de verbruikspieken te verlagen, zodat de omvang van de totale productiecapaciteit kan worden verminderd. Om dezelfde reden wordt de « uitsluitend-nacht-meter » afgeschaft om te voorkomen dat er 's nachts verbruikspieken ontstaan.

Art. 6

De huidige stijgingen van de prijs van de elektriciteit gelden niet alleen voor het toekomstige verbruik, maar ook voor het vroegere verbruik.

Dat is een onmogelijk te rechtvaardigen handelswijze, die een onaanvaardbare winst oplevert.

Art. 7

Enkele verwarmingstoestellen die onder gunstige voorwaarden worden gebruikt (bij voorbeeld sommige warmtepompen), vertonen een in het algemeen positieve energiebalans, hoewel ook zij elektriciteit verbruiken. Het gebruik van die toestellen mag niet worden afgeremd, maar bij dergelijke investeringen moet een tegemoetkoming worden toegekend wanneer het bedrag volstaat om de bijkomende kosten ingevolge de overgang naar een hogere tariefschijf te compenseren.

Art. 8

Het gebeurt maar zelden dat huurders in het algemeen en bewoners van sociale woningen (huurders en eigenaars) in het bijzonder zelf hun wijze van verwarming kiezen. Zij mogen daar niet voor worden gestraft en de eigenaars (particulieren of overheidsinstanties) moeten ertoe worden aangezet hun gebouwen uit te rusten met een verwarmingsinstallatie die binnen een redelijke termijn een betere energiebalans te zien zal geven.

Les aménagements de tarif rendus nécessaires par cette situation ne seront donc accordés qu'à titre transitoire.

G. DUTRY
L. DIERICKX

PROPOSITION DE LOI

Article 1

Le tarif de base applicable à la fourniture d'électricité domestique est établi de manière progressive à la consommation de chaque ménage, en fonction de trois tranches de consommation :

- la première tranche, la moins chère, est plafonnée à 1 500 kWh/an;
- la seconde est située entre 1 500 et 3 500 kWh/an;
- enfin, la troisième tranche, la plus coûteuse, concerne toute consommation au-delà de 3 500 kWh/an.

A chacune de ces tranches de consommation correspond un tarif de base, croissant selon la consommation.

Art. 2

Le tarif de base est calculé pour un ménage de trois personnes et est d'application pour les ménages de taille inférieure.

Les limites fixées à l'article 1er sont relevées par le Roi, en vue d'alléger la progressivité du tarif de base en faveur des ménages de plus de trois personnes. A cette fin, une enquête auprès des consommateurs sera effectuée sous le contrôle du ministre ayant les Affaires économiques dans ses attributions, et des associations de consommateurs regroupées au sein du Centre de Recherches et d'Information des Organisations de Consommateurs, dans un délai d'un an après l'entrée en vigueur de la présente loi. Les arrêtés d'exécution sont pris dans un délai de trois mois suivant la fin de cette enquête.

Art. 3

Le tarif de base doit être calculé de sorte que :

— les recettes totales des sociétés distributrices d'électricité découlant de l'application du tarif progressif ne dépassent pas le montant des recettes sur base de l'ancien tarif. L'exécution de cette mesure est vérifiée par le Comité de Contrôle du gaz et de l'électricité;

— le coût total de la consommation moyenne de 2 300 kWh/an soit, pour le tarif de base, égal dans les nouveau et ancien tarifs.

Art. 4

La redevance fixe actuellement perçue pour la location du compteur est incorporée dans le tarif de base.

De nodige tariefaanpassingen zouden bijgevolg slechts bij wijze van overgangsmaatregel worden toegestaan.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Het basistarief dat op de levering van elektriciteit voor huishoudelijk verbruik van toepassing is, wordt volgens een progressief systeem vastgesteld naar gelang van het gezinsverbruik en met inachtneming van drie verbruiksschijven :

- de eerste en goedkoopste schijf is beperkt tot 1 500 kWh/jaar;
- de tweede ligt tussen 1 500 en 3 500 kWh/jaar;
- de derde en duurste schijf heeft betrekking op het gehele verbruik boven 3 500 kWh/jaar.

Met elk van die verbruiksschijven stemt een basistarief overeen, dat stijgt met het verbruik.

Art. 2

Het basistarief wordt berekend voor een gezin van drie personen er is ook op de kleinere gezinnen van toepassing.

De bij artikel 1 vastgestelde grenzen worden door de Koning verhoogd, ten einde de progressiviteit van het basistarief te verlichten ten gunste van gezinnen van meer dan drie personen. Daartoe zal binnen één jaar na de inwerkingtreding van deze wet bij de consumenten een enquête worden ingesteld onder het toezicht van de Minister tot wiens bevoegdheid de Economische Zaken behoren, alsmede van de in het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de verbruiksorganisaties gegroepeerde consumentenverenigingen. De uitvoeringsbesluiten worden genomen binnen drie maanden te rekenen vanaf het einde van die enquête.

Art. 3

Het basistarief moet derwijze worden berekend dat :

— de totale ontvangsten van de elektriciteitsmaatschappij die uit de toepassing van het progressieve tarief voortvloeien, het bedrag van de ontvangsten op grond van het vroegere tarief niet overschrijden. Het Controlecomité voor gas en elektriciteit waakt voor de toepassing van die maatregel;

— voor het basistarief, de totale kosten van het gemiddelde verbruik van 2 300 kWh/jaar in het nieuwe en in het vroegere tarief gelijk zijn.

Art. 4

De thans bestaande vaste vergoeding voor de huur van de meter wordt in het basistarief doorberekend.

Art. 5

Le Roi instaure un tarif « heures-creuses » plus faible que le tarif de base mais également progressif.

Cet arrêté impose également aux sociétés distributrices d'électricité basse tension de remplacer progressivement les compteurs à tarif unique par des compteurs bi-horaires.

En outre, le compteur appelé « exclusif-nuit » est supprimé.

Art. 6

Le tarif de base de l'électricité fournie aux ménages est ajusté une fois l'an par arrêté royal et ce au 1er mars. Les hausses, valables pour un an de consommation, ne peuvent être appliquées que sur la consommation qui suit cette date et seulement après un relevé de compteur.

Art. 7

Les équipements de chauffage économeurs d'énergie présentant un bilan énergétique globalement favorable mais nécessitant un recours accru à l'électricité, peuvent bénéficier d'aides à l'investissement. A cette fin, il est créé, auprès du ministre ayant l'énergie dans ses attributions une commission chargée de l'agrément des équipements susceptibles de bénéficier de ces aides à l'investissement. Le Roi règle la composition et le fonctionnement de cette commission.

Le tarif de base est également d'application pour les utilisateurs de ces équipements.

Art. 8

A titre transitoire, la limite inférieure de la troisième tranche est portée de 3 500 kWh/an à 10 000 kWh/an pour une période de :

- 10 ans dans le secteur du logement social;
- 5 ans dans les autres logements,

à dater de l'entrée en vigueur de la présente loi et ce pour les logements équipés du chauffage électrique à la date de sa promulgation.

Art. 9

Les arrêtés d'exécution de la présente loi sont pris dans les trois mois de la fin de l'enquête prévue à l'article 2.

29 avril 1986.

G. DUTRY
L. DIERICKX

Art. 5

De Koning voert een « dal-urentarief » in, dat lager is dan het basistarief, doch dat eveneens progressief is.

Bij hetzelfde besluit wordt aan de laagspanningsmaatschappijen de verplichting opgelegd de meters met één tarief geleidelijk te vervangen door meters met een dubbel tarief.

Bovendien wordt de z.g. « uitsluitend nacht-meter » afgeschaft.

Art. 6

Het basistarief van de aan de gezinnen geleverde elektriciteit wordt bij koninklijk besluit eenmaal per jaar en wel op 1 maart aangepast. De stijgingen die voor het verbruik van één jaar geldig zijn, kunnen eerst worden toegepast op het verbruik van die datum en na opnemning van de stand van de meter.

Art. 7

Energiebesparende verwarmingsvoorzieningen die een in totaal gunstige energiebalans te zien geven, doch een groter elektriciteitsverbruik tot gevolg hebben, kunnen investeringshulp krijgen. Te dien einde wordt bij de Minister tot wiens bevoegdheid de energie behoort, een commissie opgericht die belast is met de erkenning van de voorzieningen die op die hulp aanspraak kunnen maken. De Koning regelt de samenstelling en de werking van die commissie.

Het basistarief is eveneens van toepassing voor degenen die van die voorzieningen gebruik maken.

Art. 8

Bij overgangsmaatregel wordt de onderste grens van de derde schijf van 3 500 kWh/jaar op 10 000 kWh/jaar gebracht voor een periode van :

- 10 jaar in de sector van de sociale huisvesting;
- 5 jaar voor de andere woningen,

te rekenen vanaf de inwerkingtreding van deze wet en zulks voor de woningen die op de datum van de uitvaardiging ervan met elektrische verwarming uitgerust zijn.

Art. 9

De uitvoeringsbesluiten van deze wet worden uiterlijk drie maanden na het einde van de in artikel 9 bepaalde enquête genomen.

29 april 1986.